

Liebe zu

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Ontwerp omslag: Sam Loman
Vormgeving binnenwerk: Sam Loman
Foto omslag: Mariese van Ekeris

ISBN 978 90 239 7032 3

NUR 770

© 2015 Uitgeverij Boekencentrum Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Cocky Drost - de Wit

Lieve Zus

een dikke kus

Uitgeverij Boekencentrum Zoetermeer

Inhoudsopgave

Eerst nog even dit... **5**

Zussenlied **7**

1 Zussen **9**

2 Dochters & Moeders **16**

3 Dochters & Vaders **23**

4 Nieuwe zussen **32**

5 Een dochter zoals jij **38**

6 Als broer tussen de zussen **46**

(geschreven door mijn broertje Daniël de Wit)

De Ultieme Zussentest **54**

Dankwoord **60**

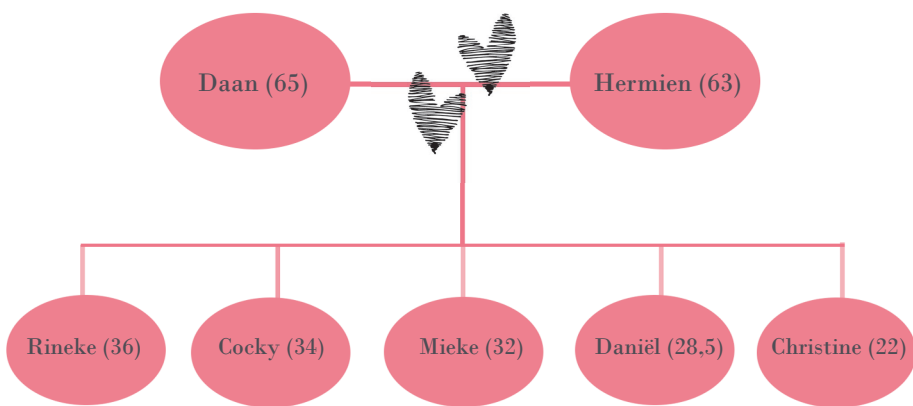

Eerst nog even dit...

Lieve Zus,

Van harte gefeliciteerd met dit leuke boek. Het betekent namelijk dat jij een zus hebt of voor iemand als een zus bent. En dat is een voorrecht. Want zussen hebben een speciale band. Zij delen een verleden, herinneringen, emoties of gewoon een heel opmerkelijk genepakket.

Ik kom zelf uit een gezin met veel zussen: mijn ouders hebben vier dochters en een zoon. Onze band is dynamisch: soms hecht, soms gevecht. Hoe ons gezin is opgedeeld is hieronder mooi schematisch aanschouwelijk gemaakt.

Zoals je in bovenstaand schema ziet, waren de vrouwen in ons gezin duidelijk aanwezig. Dat zorgde voor leven in de brouwerij; saai was het nooit! Maar het zorgde ook voor de nodige spanning. Want vrouwen hebben over het algemeen een iets sterker ontwikkeld emotioneel systeem dan mannen ☺. Voor mijn broertje, de enige zoon in het gezin, moet dat ook wel wat geweest zijn! Je wordt nietsvermoedend geboren en groeit onbezorgd op, gewend aan gillende gezusters en theatrale toestanden om je heen. Hoe was dat voor een man om op

te groeien tussen allemaal vrouwen? Vraagt dat sympathie, medeleven, opstand? Kreeg zo'n jongen wel de juiste tools aangereikt om uit te groeien tot een sterke, zelfstandige en mannelijke man? In hoofdstuk 6 van dit boek beschrijft mijn broertje Daniël zijn ervaringen. Een aanrader om 'toevallig' open te laten liggen voor je broer!

Twee zussen die in elk geval zielsveel van hun broer hielden, waren Marta en Maria. Hun verhaal heeft mij aan het denken gezet, juist omdat het twee gewone zussen waren. Typisch vrouw, maar zó verschillend. En toch allebei evenveel geliefde dochter van God.

In dit boekje wil ik je aan het denken zetten over wie jij bent als zus en als dochter. En natuurlijk hoop ik dat jij en je zus dan mooie gesprekken zullen hebben over het heden en het verleden. Met een kopje thee erbij, een dekantje over jullie heen of een flesje wijn op zondagavond.

Familiebanden zijn sterk. Maar ook heel kwetsbaar. Dat wil ik je laten zien in dit boek: je mag kwetsbaar zijn. Want jullie relatie wordt pas echt waardevol als je iets van jezelf aan de ander geeft.

Ik wens je prachtige zussenmomenten toe!

Een dikke kus,
Cocky

Tip:

Het is boeiend en leerzaam om samen met je zus na te denken over de opdrachten die in dit boekje staan. Je zult zien dat jullie antwoorden misschien wel twee heel verschillende verhalen vertellen!

P.S. Waar ik het over 'zus' heb kun je dat uiteraard ook lezen als 'zussen'.

Zussenlied

Samen met mijn zussen zing ik in Vocal Group Filiae. 'Filiae' betekent zowel 'dochters' als 'zussen'. Want we zijn niet alleen zussen, maar ook dochters van dezelfde vader en moeder en van onze hemelse Vader.

Gelijktijdig met het schrijven van dit boek hebben wij een cd opgenomen *Zing, lach & heb lief*, waarop ook de zussenband een speciale plek heeft gekregen. Speciaal voor dit boek heb ik een lied geschreven over Marta & Maria, dat ook op de cd staat.

Mijn dochter, ik zie je

Marta:

*Jij zit maar te zitten
Ik sloof me hier uit
Ben jij soms belangrijk
En maak ik niks uit?*

Maria:

*Lief zusje wat nuk je
Ik heb het hier goed
En zie uit mijn ooghoek
Echt wel wat jij doet*

Marta:

*Jij zoekt naar het hoogste
Luistert naar Zijn stem
Zou ik dat ook kunnen?
Zo rusten bij Hem?*

*Jezus:
Marta mijn dochter
Jij bent mij zo lief
Niet meer en niet minder dan jouw eigen zus*

*Mijn dochter Ik zie je
Jij bent mij zo lief
Zo lief als je zusjes
Zo heb ik jou lief
Ik zie je jouw werk doen
Ik vind jou zo mooi
Jij mag je rust vinden
En zijn wie je bent*

*Ben jij soms een Marta
Of Maria misschien
En zie je jouw zus zoals ze is in haar hart*

*Mijn dochter Ik zie je
Jij bent mij zo lief
Zo lief als je zusjes
Zo heb ik jou lief
Mijn dochter kom bij me
Neem je zorgen maar mee
Zoek mij en vind mij
Ik geef je rust*

| www.filiae.nl |

Hoofdstuk

1

Zussen

Ik kijk naar die twee leuke meisjes die rond hun moeder dartelen. Wat een overdosis schattigheid. De oudste, met donkere ogen en een rode jas, parmantig pratend en ondertussen aan wat takjes trekkend. De jongste, met blonde krullen, schuin opkijkend naar haar zus, dromerig in de verte turend, vol verwondering luisterend naar haar grote zus.

Band

Jij en je zus hebben een band. Vanaf het moment dat jullie geboren werden waren jullie voorbestemd om de rest van je leven met elkaar verbonden te zijn. Een band die je niet kunt verbreken, hoe hard je er misschien ook je best voor doet. Je zus kan nooit je ex-zus worden. Die band zorgt ervoor dat je bij je zus jezelf kunt zijn. Dat je weet dat ze jou begrijpt, omdat ze misschien wel dezelfde herinneringen heeft bij spinazie met worst op dinsdagmiddag en begrijpt dat je al hoofdpijn krijgt bij alleen de geur ervan. Dat je spontaan een lachaanval kunt krijgen als je een man met een iets te korte broek voorbij ziet wandelen of emotioneel wordt van een bepaald lied. Een zus begrijpt dat. Zij heeft dezelfde geur, beelden en geluiden in haar geheugen zitten. Zij was erbij. Je kunt proberen het uit te leggen aan een vriendin, maar niemand zal jou daarin zo begrijpen als je zus.

Lang niet alle zussen zijn elkaars beste vriendinnen. Juist omdat je als zusjes vaak weer in een oud patroon belandt. Tegelijk kan dat er juist ook voor zorgen dat je helemaal jezelf kunt zijn bij elkaar.

Verschillen

Met je familie heb je de langste relatie van je leven – met je broers of zussen meestal zelfs nog langer dan met je ouders. Maar dat betekent niet altijd dat je ook een hechte of goede band met elkaar hebt. De band met je zus kan ook zwak of grillig zijn. Want al delen jullie nagenoeg hetzelfde genenpakket, toch zijn jullie allebei totaal verschillend en totaal jezelf. Met je eigen persoonlijkheid, kwaliteiten en eigenaardigheden. Ik vind het overigens altijd een verademing als ik die herken bij één van mijn verwanten. Dan weet ik dat het gewoon genetisch bepaald is en ik er dus niets aan kan doen ☺.

Misschien denk jij nu wel: ‘Ja, hartstikke leuk dat je zo zoetig over zussen schrijft, maar bij ons is dat wel even anders.’ Ik denk dat het bij de meeste zussen wel even anders is, als ik eerlijk ben. Een vriendin kun je uitkiezen. Je voelt dat er een klik is en er ontstaat een band. Bij een zus is dat niet zo; haar heb je niet uitgekozen. En in lang niet alle gevallen is er een klik. Zoals alle relaties bestaat ook een zussenrelatie uit twee verschillende mensen. Soms zelfs zo verschillend, dat het lijkt alsof je zus de tegenovergestelde genen heeft geërfd.

Hoewel broers en zussen samen zijn opgegroeid, heeft iedereen zijn en haar eigen verhaal. Broers en zussen kunnen hun gezin van herkomst heel verschillend beleven.

Hart

Elsemarie van den Eerenbeemt noemt de relatie tussen broers en zussen in haar boek *De Liefdesladder* 'een levenslang verbond tussen rivaliteit en solidariteit'. Het is vaak juist die rivaliteit tussen zussen die kan zorgen voor conflicten en afstand. Soms kan het dus zelfs zo lijken dat het die zussenband is, die jullie extra van elkaar verwijderd. Omdat juist jij en je zus elkaar zouden moeten begrijpen en liefhebben en jij die liefde en dat begrip van je zus verwacht (de solidariteit dus). Wat kan het je kwetsen als je juist van je eigen zus de liefde of het begrip niet krijgt waar je zo naar verlangt. Dat kan je meer verdriet doen dan wanneer de band met een vriendin niet zo hecht is. Zo intens als zussen elkaar kunnen liefhebben, zo kunnen ze ook een grondige hekel aan elkaar hebben. Want o, wat kan je zus je irriteren! Misschien is het juist omdat je zo op haar lijkt, dat je haar denkwijze al hebt ingevuld. Je weet al hoe ze zal reageren.

In mijn werk als relatiecoach heb ik inmiddels wel geleerd dat de dingen vaak niet zo simpel zijn als ze lijken. Als jouw zus ergens kortaf op reageert denk je misschien al snel dat ze jou iets verwijt. Maar vaak zit ze op zo'n moment juist ergens mee en heeft ze jouw steun nodig. Juist doordat jij misschien zo vertrouwd voelt, kan ze even vergeten om dat op een keurige en passende manier te uiten. De kunst is om daar als zus doorheen te kijken. Om naar het hart van je zus te kijken. Om te ontdekken welke pijn er misschien achter zit en hoe jij er op zo'n moment juist voor haar kunt zijn.

Een zus wordt nooit je ex-zus. Van een vriendin kun je afstand doen, van een zus kun je alleen afstand nemen.

Wat je trouwens vaak ziet gebeuren bij zussen, is dat hun band hechter wordt als ze ouder worden. Ze maken minder ruzie en doordat ze niet meer elke dag bij elkaar in de buurt zijn, zijn de momenten die ze samen hebben waardevoller. De band wordt vaak ook hechter als zussen moeders worden. Ze

begrijpen elkaar beter en delen nu een heel nieuwe ervaring. Ze waarderen het, dat ze een bijzondere band met elkaar hebben. Ik heb dat met mijn zussen ook heel sterk ervaren. Wij begrijpen nu dat het moederschap je kwetsbaar maakt. En wat is het dan heerlijk dat je zowel je vreugde als je twijfels en onzekerheden kunt delen met iemand die dat gevoel begrijpt.

De plek in je gezin

Veel mensen denken dat de positie die je hebt in je gezin (als oudste, middelste of jongste) bepalend is voor je karakter. Toch is je positie eerder vormend dan bepalend. De manier waarop jij in je verleden hebt geleerd lief te hebben, ruzie te maken, voor jezelf op te komen – of juist niet – het heeft allemaal bijgedragen aan de persoon die jij nu bent. Maar natuurlijk hangt het ook helemaal samen met je persoonlijkheid.

In je gezin ontwikkel je met elkaar bepaalde patronen. Bij ons thuis was mijn oudste zus altijd degene die alles wist – dat was tenminste een kwaliteit die wij als haar jongere zusjes haar toeschreven.

Zo ontdekte ik dat ik vaak de neiging had om aan mijn kwaliteiten te twijfelen. Ik kon alles maar zo zo. Logisch, want het was vroeger zo dat mijn oudste zus het altijd het beste kon. Ik voelde geen jaloezie, maar had daardoor wel altijd de neiging om te denken dat er altijd iemand is die ergens beter in is dan ik. Inmiddels ben ik daar wel een beetje overheen gegroeid hoor ☺. Maar soms, heel soms, merk ik dat ik toch nog wel eens in dat klassieke denkpatroon val. Dat ligt dus niet aan mijn zus, maar aan de manier waarop ik mijzelf ten opzichte van haar opstel.

Iedereen heeft zijn eigen plaats in het gezin. Het bepaalt voor een deel wie je bent. Je hoort bijvoorbeeld vaak dat de middelste van het gezin een beetje rebelleert of juist degene is die vaak als bemiddelaar optreedt. Als middelste kan het namelijk nogal eens gebeuren dat je net overal buiten valt. Logisch dat je dan andere middelen aan moet wenden om je omgeving te laten weten dat jij er ook nog bent.

Sommige onderzoeken laten trouwens zien dat je plek in het gezin ook afhangt van de rol die je zelf als kind inneemt – dat

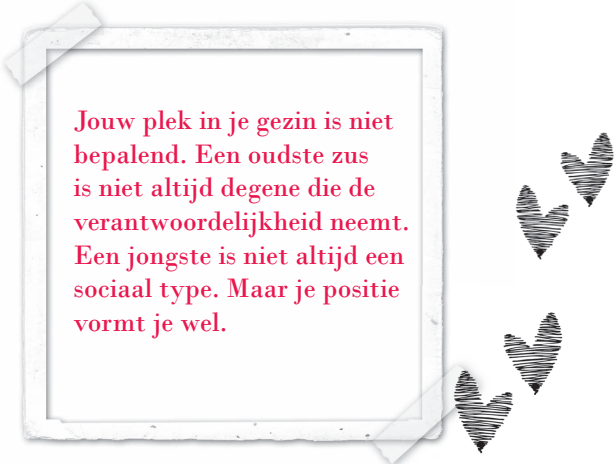
hangt dus weer erg samen met je aard. En uiteraard is het ook afhankelijk van de vraag in welke levensfase de ouders van een kind zitten: oudere ouders hebben andere verwachtingen van hun kind dan jongere ouders.

De positie in je gezin vormt je. In je gezin leer je overleven: je leert voor jezelf op te komen, je leert te onderhandelen, je leert ruzie te maken en het weer goed te maken. Een gezin is de wereld in het klein.

Pak wat tekenpapier, viltstiften, potloden of verfspullen.

- Teken, liefst samen met je zus, maar allebei op je eigen papier, jullie eetkamertafel. Zet ieder gezinslid aan tafel (kies zelf een plek waar je hem/haar het beste vindt passen) en schrijf er een kernwoord bij. Bijvoorbeeld: Jan: beschermend – Leonie: onzeker, etc. Uiteraard moet je jezelf ook aan de tafel tekenen.
- Wat valt je op?
- Kijken jij en je zus op dezelfde manier naar jullie gezin?

Jouw plek in je gezin is niet bepalend. Een oudste zus is niet altijd degene die de verantwoordelijkheid neemt. Een jongste is niet altijd een sociaal type. Maar je positie vormt je wel.

Marta & Maria

Ik moet wel eens denken aan hoe het is gegaan met Marta en Maria. Twee gewone zussen. Als ik de geschiedenis lees waarmee zij zichzelf beroemd hebben gemaakt, probeer ik me voor te stellen hoe dat ging:

Jezus komt op bezoek! Wat fijn! Maar wacht, er moet wel even wat georganiseerd worden. En natuurlijk doet Marta dat, want zo is Marta nou eenmaal. Ze rent en vliegt en bedient en doet, binnensmonds foeterend op Maria's laksheid. Hallo hallo, die hapjes komen niet vanzelf op tafel! Marta kan het niet helpen, ze moet zorgen. Zo zijn vrouwen gemaakt! Ze wil het iedereen naar de zin maken. Zij ziet wat er moet gebeuren – en dat is niet gering!

En dan is daar Maria. Zij heeft maar oog voor één Iemand. Zij lijkt de hapjesurgentie niet zo te zien. Zij merkt niet dat haar zus zo in de weer is om het iedereen naar de zin te maken. Marta is ontstemd. 'Heere, zou U er niet even iets van zeggen?' Het klinkt haast beledigd. Jezus zou toch wel als eerste moeten zien dat Maria haar plicht verzaakt?

Ik kan me Marta's reactie goed voorstellen. Stel je eens voor dat er een Wel Heel Belangrijk Iemand bij jullie op bezoek komt. Jij slooft je uit en je zus gaat doodleuk aan de voeten van deze Bijzondere Persoon liggen. Logisch dat je kookpunt dan een keer bereikt is! Ik verbaas me over Jezus' antwoord. Hij gaat er niet eens op in dat een vrouw zou moeten dienen en zorgen. Hij vertelt Marta wat er echt belangrijk is in je leven. Slechts één ding is nodig, of je nu vrouw of man bent.

Jezus' commentaar op Marta gaat niet over haar geploeter, maar over haar gefoeter. Jezus zegt niet: 'Vrouw, doe niet zo moeilijk en gooi alles uit je handen.' Een vrouw mag zich best uitleven in haar hapjesfestijnen en dienstdoenerij. De ene vrouw heeft daar nu eenmaal meer behoefte aan dan de andere. Maar begrijp je, lieve dochter, wat echt belangrijk is? De norm voor een vrouw is niet dat ze haar huishouden altijd keurig aan kant heeft en het iedereen naar de zin maakt (dit vind ik zelf altijd een heel bevrijdende gedachte ☺), maar dat ze bij Jezus wil zijn en luistert naar Zijn wijsheden. Dat ze anderen laat genieten van het samenzijn met Jezus, maar niet vergeet om er zelf ook van te genieten. En dat ze Zijn andere dochters, allemaal op hun eigen manier even uniek, laat zijn wie ze zijn. Want elke dochter is Hem evenveel waard.

Stel je voor dat jij en je zus Marta en Maria zouden zijn.

- Wie van jullie zou de Marta en wie de Maria zijn? Hoe zouden jullie reageren?
- Wat houdt jou wel eens tegen om een Maria te zijn?
- Als jij naar het hart van je zus zou kijken, wat zou je dan zien?
- Als je je zus naar jouw hart zou laten kijken, wat zou zij dan zien?